ABD-Gürcistan İlişkileri: Ağustos 2008 Öncesine Dönüş Çabaları

Araz ASLANLI
Kafkasya Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (QAFSAM) Başkanı, Hazar Üniversitesi öğretim görevlisi

02.12.2010
http://www.1news.com.tr/yazarlar/20101202043048833.html

Ağustos 2008`deki "hayal kırıklığı" aşamasının ardından Gürcistan-ABD ilişkilerindeki "onarma sürecinin" yeni adımları atılmaktadır. ABD`nin NATO Zirvesi`nde Gürcistan lehindeki dengeli adımlarının ardından, bu kez de ABD askeri gemisi Batum limanına yanaştı. Her ne kadar Füze Savunma Sistemi ve İran sorunu konularının yanında daha az önemliymiş gibi görünse de Güney Kafkasya`nın yeni küresel mücadeledeki yeri ve özellikle ABD açısından önemi dikkate alındığında bu çok doğal görünmektedir. ABD`nin Kafkasya`da Rusya`yı karşısına daha az almaya çalışmasının ve Ağustos 2008`de yaşanan Rusya-Gürcistan savaşı sırasında bazı kesimlerin beklentilerinin aksine Gürcistan`ı her düzeyde destekleyememesinin nedeni muhtemelen sadece yukarıda ifade edilen iki güncel konu olmamıştır. ABD, muhtemelen Rusya`nın bölgedeki tarihi bağlarını da dikkate alarak kaybedeceği gerginliklerden uzak durmaya çalışmakta ve tıpkı Soğuk Savaş`ta olduğu gibi daha uzun zamana yayılmış kontrollü gerginlik stratejisini uygulamaya çalışmaktadır.
Son yaşananlar da önemli ölçüde bunu kanıtlamaktadır. Şöyle ki, 28 Kasım 2010 tarihinde ABD Deniz Kuvetlerine ait "U.S.S. Gonzalez" (DDG-66) askeri gemisi Türk boğazlarından geçiş yapmıştır. 154 metre boyunda, 20 metre genişliğinde 6 bin 783 grostonluk süper silah donanımlı fırkateyni "U.S.S. Gonzalez" askeri gemisine boğazlardan geçiş süresince Türk Sahil Güvenlik Gemisi, "SG 84" eşlik etmiştir.
"U.S.S. Gonzalez" askeri gemisi biri 29, diğeri 62 tüplü Dikey Fırlatma Sistemi (VLS) ve buna uyumlu SM-2 Standard BGM-109 Tomahawk füze sistemine, karadan-karaya RUM-139

ASROC anti-denizaltı füze sistemine, biri 127 milimetrelik Mark-45 tipi ve ikisi 25 milimetrelik olmak kaydıyla üç topa, dört 50 kalibre makineli tüfeğe, iki Phalanx yakın hava savunma sistemine ve iki Mark 32 üçlü torpido tüpü sistemine sahiptir.

"U.S.S. Gonzalez" askeri gemisi 29 Kasım 2010 tarihinde Batum limanına varmıştır. Gemi heyeti Gürcüstan sahil güvenlik ekipleri ve Acaristan yerel yönetimi temsilcileri tarafından karşılanmıştır. Yapılan resmi açıklamalarda gemi personelinin ve Gürcü tarafının işbirliğini geliştirme adına ortaklaşa çeşitli teorik ve pratik etkinlikler gerçekleştireceği ifade edilmiştir. "U.S.S. Gonzalez" savaş gemisinin Batum` demirlemesiyle birlikte Kasım 2008 tarihinden bu yana ilk kez ABD`ye ait bu kadar büyük bir savaş gemisi bölgeye girmiştir. Hatırlanacağı üzere ABD askeri gemileri ilk kez Ağustos 2008`deki Rusya-Gürcistan savaşının ardından Gürcistan kıyılarına demirlemişlerdi. Ağustos başında alevlenen olaylar sonrasında Gürcistan ABD`den beklediği desteği tam alamazken, Agustos`un son ongününde ABD, üç askeri gemisi için Türk boğazlarından geçiş izni almış ve gemilerini sırasıyla Gürcistan'a yollamıştı. Gürcistan'a insani yardım malzemesi taşıdığı açıklanan ABD askeri gemisi "U.S.S. McFaul", Rus savaş gemilerinin devriye gezdiği Poti Limanı'na 80 km mesafede bulunan Gürcistan'ın Batum Limanı'na ulaşmıştı. Rusya tarafı Tomahawk füzesi, konvansiyonel ve nükleer başlıklar ve radar sistemi bulundurabileceği düşünülen ABD askeri gemisinin, (güvenlik nedeni ile geminin nükleer silah taşıyıp taşımadığı ile ilgili herhangi bir açıklama yapılmamıştı) sadece insani yardım getirdiğinden kuşkulu olduklarını açıklamışlardı. Daha sonra Mount Whitney ve Dallas adlı iki ABD askeri gemisi daha bölgeye gelmişti. ABD Ekim 2008`de "USS Barry (DDG-52)", Aralık 2008`de ise "USS Taylor (FFG-50)" askeri gemilerini Gürcistan`a yolladı.

Her ne kadar Gürcistan yönetimi ve ABD`li yetkililer askeri gemilerin Gücistan`a gitmelerini çok büyük bir destek şeklinde sunmaya çalışmışsalar da, ABD`deki muhalefetin ve Gürcistan`ın muhalefet de dahil geniş kamuoyunun düşüncesine göre, Gürcistan Rusya tarafından işgal edilirken müttefikten öte, güvencesi olarak gördüğü ABD`den gerekli desteği görmemişti. Genel kabul edilen görüşe göre, bölgede "Rusya kazanmış", "ABD (ve

ABD yandaşlığı) ise kaybetmişti". ABD yönetimi daha sonraki tüm açıklamalarında, etkili olduğu uluslararası kuruluşlarda bu etkeni dikkate alarak politikalar geliştirmeye çalıştı, hatta bu etken Rusya-NATO Konseyi`nin çalışmalarının durmasına bile neden oldu.
Bu arada savaşın yıldönümünden kısa süre önce 15 Temmuz 2009`da ABD askeri gemileri yeniden bölgeye girdi ve Gürcistan ile ABD ortak askeri tatbikat gerçekleştirdi. Bundan kısa bir süre önceyse (Mayıs 2009) Gürcistan`da yine bazı NATO ülkelerinin katılımıyla askeri tatbikat gerçekleştirmişti. Rusya tatbikatı kınayarak "provokasyon" olarak nitelendirmişti. 2010 Martı'nda iki ülke yeni bir askeri tatbikat gerçekleştirdi. Bu tatbikat için ABD güdümlü füze ile donanmış "U.S.S. John L. Hall" fırkateyni bölgeye yolladı.
Son NATO Zirvesi sürecindeki (NATO PA`da alınan kararlar, NATO`nun yeni Stratejik Konsepti ve Zirve'nin Sonuç Bildirgesi`ndeki Gürcistan`la ilgili ifadeler) karar ve ifadelere, ABD`nin Gürcistan`a yeninden askeri gemilerini yollaması ekleniyor. Bu, galiba ABD`nin Gürcistan ile ilişkilerini ve bölgedeki konumunu Ağustos 2008 öncesi duruma dönüştürme yolunda önemli bir aşama kaydettiğinin göstergesi olarak görülmelidir.